

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Designs) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ความพึงพอใจ ปัญหา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ของหอสมุดคุนหมิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะเภสัชศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 343 คน โดยใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Yamane 1967 : 886) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่เคยใช้บริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2545 ถึงเดือน สิงหาคม 2545 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 332 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.79 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ด้วยสถิติต่าง ๆ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและอาจารย์ สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มนักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

สภาพการใชฐานข้อมูล

นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่ทราบว่าหอสมุดมีบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect จากอาจารย์ เพื่อน ผู้ร่วมงาน รองลงมาทราบจากอีเมลแจ้งเตือนของหอสมุดและโฮมเพจของหอสมุด วิธีการเข้าใช้ฐานข้อมูลส่วนใหญ่เข้าใช้ทาง URL ของฐานข้อมูลโดยตรง รองลงมาเข้าใช้โดยผ่านโฮมเพจของหอสมุด ความถี่ของการใช้ฐานข้อมูลส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลนี้มาแล้วมากกว่า

15 ครั้ง ช่วงเวลา 16.00 – 22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่มีการใช้ฐานข้อมูลมากที่สุด รองลงมาเป็นช่วงเวลา 12.00 – 16.00 น. ตามลำดับ นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนมากร้อยละ 38.30 ใช้เวลาสืบค้นข้อมูลมากกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง รองลงมาใช้เวลาสืบค้นข้อมูลประมาณ 1 ชั่วโมง ลักษณะข้อมูลที่สืบค้นได้เป็นเอกสารฉบับเต็ม นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่ตอบว่าชอบใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าวารสารฉบับพิมพ์ วิธีการเรียนรู้การใช้ฐานข้อมูล พบว่าส่วนใหญ่ทั้งนักศึกษาและอาจารย์เรียนรู้การใช้ฐานข้อมูลด้วยตนเอง สถานที่ที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูลทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ภาควิชา/คณะ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ ทำรายงาน รองลงมาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อทำวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับทำวิจัย รองลงมาเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับเตรียมการเรียนการสอน และหาความรู้เพิ่มเติม

ความพึงพอใจของการใช้ฐานข้อมูล

นักศึกษา/อาจารย์ พึงพอใจการใช้บริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ทุกประเด็นในระดับมากและปานกลาง โดยรวมทุกประเด็นมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) ประเด็นที่มีความพึงพอใจระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความทันสมัยของข้อมูล รองลงมาคือสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากคณะ/ภาควิชา ที่พัก และการสืบค้นข้อมูลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ตามลำดับ ส่วนประเด็นราคาเอกสารฉบับเต็มที่สั่งซื้อ (บทความละ 50 บาท) มีความพึงพอใจระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.95$)

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูล

นักศึกษา/อาจารย์ ที่ใช้บริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect พบปัญหาการใช้ฐานข้อมูลทุกประเด็นโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.90$) ประเด็นที่พบปัญหาในระดับมากมีเพียง 1 ประเด็น คือ การดาวน์โหลดข้อมูลได้ช้า ($\bar{x} = 3.67$) ส่วนประเด็นที่พบปัญหาในระดับน้อยมี 1 ประเด็น คือ ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้นข้อมูล ($\bar{x} = 2.45$)

ความต้องการพัฒนาและปรับปรุงบริการฐานข้อมูล

นักศึกษา/อาจารย์ ต้องการให้หอสมุดพัฒนาและปรับปรุงบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเด็นโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) ประเด็นความต้องการให้หอสมุดบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ต่อไปและประเด็นเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ต เป็นประเด็นความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$)

เปรียบเทียบความพึงพอใจ ปัญหา ความต้องการการพัฒนาและปรับปรุงบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจการใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect พบว่าอาจารย์มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาในประเด็นความทันสมัยของข้อมูล การสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากคณะ/ภาควิชา ที่พัก การสืบค้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง วิธีการสืบค้นข้อมูลง่ายและรวดเร็ว การพิมพ์ บันทึกข้อมูล สะดวก รวดเร็วและฟรี การส่งผลการสืบค้นทาง e-mail ทำให้สะดวกมากขึ้น ส่วนนักศึกษามีความพึงพอใจสูงกว่าอาจารย์ในประเด็นข้อมูลครอบคลุมสาขาวิชาที่ต้องการ และความเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูล

นักศึกษาพบปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลมากกว่าอาจารย์ ในประเด็นไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ ไม่ทราบเทคนิคการสืบค้นของฐานข้อมูล ระบบการสืบค้นยุ่งยากซับซ้อน ปัญหาการใช้คำค้น คำเชื่อม ข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่ตรงตามความต้องการ ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้น เวลาในการใช้เครื่องจำกัด และไม่มีเอกสารแนะนำการสืบค้นอย่างละเอียด อาจารย์พบปัญหาสูงกว่านักศึกษาเพียง 1 ประเด็น คือ ประสิทธิภาพของระบบอินเทอร์เน็ต

ด้านความต้องการพบว่านักศึกษามีความต้องการให้หอสมุดพัฒนา และปรับปรุงบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าอาจารย์ทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นความต้องการเพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ต อาจารย์มีความต้องการสูงกว่านักศึกษา

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา

นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันในประเด็นให้หอสมุดบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา เพิ่มความเร็วระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จัดทำโปรแกรมแนะนำวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลสำหรับนักศึกษาให้มากขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ตามจุดบริการ ขณะที่อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นเพราะสามารถสืบค้นได้จากที่ทำงาน ภาควิชา/คณะ และที่พัก

อภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา/อาจารย์ สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการสุ่มตัวอย่างได้สุ่มตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2545 ซึ่งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด และที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา/อาจารย์ สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เป็นเพราะฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect มีเนื้อหาส่วนใหญ่ประมาณ 67% ครอบคลุมสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

สภาพการใช้ฐานข้อมูล

จากการวิจัย พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ และทำรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผ่องพรรณ แยมแซไซ ที่พบว่าผู้ใช้ฐานข้อมูลส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนการสอน โดยนักศึกษาใช้เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และรายงาน (ผ่องพรรณ แยมแซไซ, 2544 : บทคัดย่อ) ทั้งนี้เนื่องจากฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นฐานข้อมูลที่รวมวารสารจำนวนมากหลายสาขาวิชาไว้ในฐานข้อมูลเดียวกัน ข้อมูลทันสมัยกว่าวารสารฉบับพิมพ์ การสืบค้นแต่ละครั้งสามารถพบบทความที่มีเนื้อหาที่ต้องการได้จำนวนมาก ซึ่งเหมาะสำหรับนักศึกษาที่จะทำวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้าใจทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา วัตถุประสงค์ในการสืบค้นข้อมูลรองลงมา เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาในปัจจุบันส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศอื่นเพิ่มเติม นอกเหนือจากความรู้ที่มีภายในมหาวิทยาลัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยส่งเสริมให้สามารถค้นข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและไร้พรมแดน รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นแหล่งสารสนเทศแหล่งหนึ่งที่สามารถสนองตอบความต้องการการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม อาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับทำวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงวุฒิ ตรีงวัฒนา ที่พบว่าคณาจารย์ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวิจัยมากกว่าการสอน (ทรงวุฒิ ตรีงวัฒนา , 2543 : บทคัดย่อ) วัตถุประสงค์รองลงมาเป็นการสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนการสอน

และหาความรู้เพิ่มเติม การบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ของหอสมุดจึงสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา อาจารย์ และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดที่มุ่งเน้นจะเป็นห้องสมุดดิจิทัลที่ทันสมัย และเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศทุกประเภทโดยไม่จำกัดเวลา และแหล่งสารสนเทศซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเรียน การสอน การค้นคว้าวิจัย และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ด้านการวิจัยและบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ที่จะพัฒนาให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัย (Research - Oriented University)

ผลจากการวิจัย พบว่านักศึกษา/อาจารย์ ทราบว่ามีบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect จากอาจารย์ เพื่อน ผู้ร่วมงาน มากกว่าจากการอีเมลล์แจ้งข่าวหรือการประชาสัมพันธ์ของหอสมุดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงวุฒิ ตรงวัฒนา ที่พบว่าคณาจารย์ทราบแหล่งบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สถาบันวิทยบริการหรือห้องสมุดคณะ/วิทยาลัย ให้บริการ จากเพื่อนร่วมวิชาชีพมากกว่าจากการประชาสัมพันธ์ของทางสถาบันวิทยบริการ หรือทางห้องสมุดคณะ/วิทยาลัย (ทรงวุฒิ ตรงวัฒนา , 2543 : 167) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษา/อาจารย์ ไม่ได้เปิดอีเมลล์อย่างสม่ำเสมอ หรืออาจจะไม่ได้มาห้องสมุดบ่อยจึงไม่ทราบข่าวการประชาสัมพันธ์ที่ประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด หรือการประชาสัมพันธ์อาจจะไม่น่าสนใจเพียงพอ

การสืบค้นข้อมูล นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลช่วงเวลา 16.00 – 22.00 น. มากที่สุด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาและอาจารย์ว่างจากการเรียนการสอน จึงเป็นช่วงเวลาที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่าทั้งนักศึกษาและอาจารย์ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ภาควิชา/คณะ เพื่อสืบค้นข้อมูลมากกว่าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่หอสมุดและอาจารย์ไม่มีปัญหาเรื่องเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้น ทั้งนี้เพราะคณะส่วนใหญ่มีความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อการสืบค้น นอกจากนี้ภาควิชาส่วนใหญ่เปิดสำนักงานให้นักศึกษาทำงานช่วงนอกเวลาราชการ ฉะนั้นขณะนี้ภาควิชาจึงเป็นสถานที่ที่สะดวกที่สุด

ในด้านวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect พบว่าทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการสืบค้นด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของผ่องพรรณ แยมแฆไข (ผ่องพรรณ แยมแฆไข, 2544 : บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ คู่กันเคยกับการใช้อินเตอร์เน็ต รู้จักการใช้คำเชื่อม (Boolean) ในการสืบค้นจึงไม่มีอุปสรรคสำหรับการศึกษาเรียนรู้วิธีการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง โดยเฉพาะกลุ่มอาจารย์ ผลจากการวิจัยพบว่าพบปัญหาวิธีการสืบค้นข้อมูลในระดับน้อย เช่น ประเด็นไม่ทราบเทคนิคการสืบค้นข้อมูล ประเด็นปัญหาการใช้คำค้น คำเชื่อม ประเด็นปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้น อาจารย์อาจจะเป็นผู้ที่มีส่วนแนะนำวิธีการสืบค้นแก่นักศึกษาด้วย นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนมากร้อยละ 38.3 ใช้เวลา

สืบค้นข้อมูลมากกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ช้ามาก การดาวน์โหลดข้อมูลจึงทำได้ช้าและอาจเป็นเพราะเมื่อพบปัญหาในการสืบค้นข้อมูล นักศึกษา/อาจารย์ ต้องศึกษาคู่มือการใช้งานจากฐานข้อมูลจึงทำให้ต้องใช้เวลามากในการสืบค้นแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพราะบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการค่อนข้างใหม่

ลักษณะข้อมูลที่สืบค้นได้พบว่า นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66 สืบค้นได้ข้อมูลที่เป็นเอกสารฉบับเต็ม เพราะวารสารส่วนใหญ่ในฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect เป็นวารสารของสำนักพิมพ์ Elsevier Science ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวารสารหลัก (Core Journal) ทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เป็นกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

ความพึงพอใจของการใช้ฐานข้อมูล

ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษา/อาจารย์ ส่วนใหญ่พึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ทั้งนี้เป็นเพราะสามารถใช้ฐานข้อมูลได้จากคณะ/ภาควิชา หรือที่พัก โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่หอสมุด ซึ่งไกลจากคณะและสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ เมื่อมีเวลาว่างช่วงสั้น ๆ ก็สามารถสืบค้นข้อมูลได้จากที่ทำงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson และ Nilson ที่พบว่า ผู้ใช้บริการพึงพอใจวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในประเด็นวิธีการสืบค้นง่าย สะดวก และสามารถสืบค้นได้จากที่ทำงาน (Anderson and Nilson, 2000 : Abstract) นอกจากนี้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอด 24 ชั่วโมง และการสืบค้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว สามารถปรับเปลี่ยนคำค้นได้ตลอดเวลาเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ข้อมูลที่ได้โดยเฉพาะเอกสารฉบับเต็ม สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที ซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าบริการแบบเก่าที่เป็นวารสารฉบับพิมพ์ หากเอกสารไม่มีในห้องสมุด ต้องใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 1 – 2 สัปดาห์ จึงจะได้รับเอกสารและประเด็นที่นักศึกษา/อาจารย์ พึงพอใจมากที่สุด คือ ความทันสมัยของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Rusch – Feja และ Siebeky ที่พบว่านักวิจัยยอมรับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในระดับสูงในประเด็นความทันสมัยของข้อมูล วิธีการสืบค้นง่าย สะดวก สามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา (Rusch – Flja and Siebedy, 1999 : Abstract)

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างนักศึกษาและอาจารย์พบว่าอาจารย์มีความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาหลายประเด็น เช่น ประเด็นความทันสมัยของข้อมูล อาจารย์สืบค้นข้อมูลเพื่อทำงานวิจัยจึงต้องการข้อมูลที่ทันสมัยกว่าการต้องการข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ประเด็นการสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากคณะ/ภาควิชา ที่พัก การสืบค้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง การพิมพ์/บันทึก

ข้อมูลสะดวก รวดเร็ว และฟรี และการส่งผลการสืบค้นทาง e-mail ทำให้สะดวกมากขึ้น อาจารย์มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่คณะ/ภาควิชาได้สะดวกกว่านักศึกษา สามารถใช้เครื่องได้ตลอดเวลา นอกจากนี้การพิมพ์หรือบันทึกข้อมูลสามารถทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ขณะที่นักศึกษาหากใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่หอสมุดเพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตต้องจองเวลา มีการจำกัดเวลาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และหากใช้บริการพิมพ์ข้อมูลต้องชำระค่าบริการแผ่นละ 3 บาท

ส่วนประเด็นความครอบคลุมสาขาวิชา นักศึกษามีความพึงพอใจมากกว่าอาจารย์ ทั้งนี้เพราะนักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์เมื่อสืบค้นได้ข้อมูลตามที่ต้องการศึกษาก็เป็นการเพียงพอ ซึ่งตรงข้ามกับความต้องการข้อมูลเพื่อทำวิจัยของอาจารย์ที่ต้องการข้อมูลที่มีเนื้อหาลึกและทันสมัยกว่าและประเด็นความเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูล นักศึกษามีความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์อาจจะเป็นเพราะอาจารย์มีภาระกิจมาก การต้องรอข้อมูลที่ดาวน์โหลดทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งอาจจะตรงข้ามกับนักศึกษาที่มีภาระกิจด้านการเรียนเพียงอย่างเดียว

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา/อาจารย์ พบปัญหาในระดับมากเพียง 1 ประเด็น คือ การดาวน์โหลดข้อมูลทำได้ช้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเด็นความต้องการให้พัฒนาและปรับปรุงบริการฐานข้อมูลของหอสมุดซึ่ง นักศึกษา/อาจารย์ ต้องการให้เพิ่มความเร็วระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มากที่สุด เมื่อเริ่มมีบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการพบว่าระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการการสืบค้นสารสนเทศทางออนไลน์ได้ ผู้ใช้บริการจะพบอุปสรรคในการสืบค้นข้อมูล โดยเฉพาะในการดาวน์โหลดข้อมูลที่เป็นเอกสารฉบับเต็มซึ่งต้องใช้ความเร็วระบบเครือข่ายสูงการแก้ปัญหาในระยะแรกมหาวิทยาลัยได้แก้ปัญหาโดยการจัดลำดับความสำคัญการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยให้ความสำคัญการสืบค้นฐานข้อมูลทางวิชาการเป็นอันดับแรก แต่เมื่อมีผู้ใช้บริการสืบค้นสารสนเทศทางออนไลน์มากขึ้นทำให้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หนาแน่น วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงไม่ได้ผล ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2545 หอสมุดขอใช้ leased line ร่วมกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นสายเช่าจากเอกชนโดยมีความเร็วระบบเครือข่าย 128 Mb เป็น การแก้ปัญหาอีกระดับ ฉะนั้นผู้วิจัยคาดว่าปัญหานี้คงลดน้อยลงแล้ว ส่วนปัญหาที่พบในประเด็นอื่น ๆ เป็นปัญหาาระดับปานกลางสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นความครอบคลุมของสาขาวิชา พบว่าฐานข้อมูลไม่ครอบคลุมสาขาวิชา ข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่ตรงตามความต้องการ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันไม่มีฐานข้อมูลที่ครอบคลุมสาขาวิชาทั้งหมด ส่วนใหญ่จัดทำเฉพาะสาขาวิชาหรือเน้นหนักบางสาขาวิชาเท่านั้น ด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงทำให้หอสมุดไม่สามารถจัดซื้อฐานข้อมูลได้ทุกสาขาวิชา ฉะนั้นในระยะแรกที่เริ่มจัดบริการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์การพิจารณาคัดเลือกจึงมุ่งเน้นฐานข้อมูลที่ครอบคลุมสาขาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมากที่สุด

ประเด็นความเพียงพอของอุปกรณ์ ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาพบปัญหาไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูล เวลาในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จำกัด มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้เพราะขณะนี้หอสมุดมีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตเพียง 20 เครื่อง สำหรับให้บริการผู้ใช้จากทุกคณะ นักศึกษาต้องจองเวลาใช้เครื่องและจำกัดเวลาในการใช้เครื่องจึงทำให้นักศึกษาไม่สะดวก

ประเด็นการแนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูล ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มนักศึกษาพบปัญหาไม่ทราบเทคนิคการสืบค้นข้อมูลและปัญหาการใช้คำค้น คำเชื่อม ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะมีนักศึกษากันจำนวนมากที่ไม่เคยเข้ารับการแนะนำหรือฝึกอบรมวิธีการสืบค้นข้อมูลที่หอสมุดจัดเป็นประจำทุกภาคการศึกษา หรืออาจเป็นเพราะวิธีการสอนของหอสมุดไม่ละเอียดเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า นักศึกษาต้องการให้จัดทำเอกสารแนะนำวิธีการสืบค้นให้ละเอียด จัดทำวิธีการสืบค้นบนเว็บเพจ ของหอสมุดและต้องการให้บรรณารักษ์ให้คำแนะนำวิธีการสืบค้นมากขึ้นเป็นความต้องการในระดับมาก

ความต้องการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษา/อาจารย์ ต้องการให้หอสมุดต่ออายุการบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect และเพิ่มความเร็วระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยเป็นความต้องการในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีความต้องการในระดับมากในประเด็นอื่น ๆ เช่น เพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสำหรับนักศึกษา จัดทำเอกสารแนะนำการสืบค้นให้ละเอียด บรรณารักษ์ให้คำแนะนำให้การสืบค้นมากขึ้น จัดทำวิธีการใช้บนเว็บเพจของหอสมุด ประชาสัมพันธ์เรื่องฐานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ต้องการให้หอสมุดบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ข้อมูลเหล่านี้มีความ

สำคัญหอสมุดควรนำมาพิจารณาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงบริการฐานข้อมูลต่อไป ความต้องการ
บางประเด็นที่หอสมุดได้ดำเนินการแล้วควรนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรของบประมาณเพื่อสนับสนุนการบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ครบทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันหอสมุดบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 3 ฐานข้อมูล คือฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ LINK และฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ American Chemical Society ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพและด้านเคมีเป็นส่วนใหญ่ ฐานข้อมูลที่บอกรับในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ฉะนั้นจึงควรเสนอขอให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเพื่อบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพิ่ม เพราะฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญต่อมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัย และเป็นเลิศทางวิชาการ
2. มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพเสมอ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการการสืบค้นสารสนเทศทางออนไลน์ได้ ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่บอกรับได้อย่างคุ้มค่า
3. ควรเพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลทางวิชาการสำหรับนักศึกษาตามจุดบริการต่าง ๆ เช่น หอสมุดคุณหญิงหลงฯ ห้องสมุดคณะ ศูนย์คอมพิวเตอร์ และหอพักนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอด 24 ชั่วโมง และสร้างบรรยากาศทางวิชาการในที่พักนักศึกษา
4. ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับฐานข้อมูลให้กว้างขวางทั้งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทางอีเมล (e-mail) ควรประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการใช้ฐานข้อมูลมากขึ้น
5. ควรจัดทำวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลบนเว็บเพจของหอสมุด ให้ครบทุกฐานข้อมูล
6. การสอนวิธีการสืบค้นข้อมูลสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ ควรเน้นวิธีการสืบค้นข้อมูลขั้นสูง (advanced search) และบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่สอนควรมีความรู้อย่างละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่สอน

7. ควรมีการวิเคราะห์การใช้ฐานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยการใช้สถิติการใช้ฐานข้อมูลที่สำนักพิมพ์ส่งให้มาวิเคราะห์ และนำผลการวิเคราะห์มาศึกษาเรื่องการคุ้มทุนและอื่น ๆ
8. ควรศึกษาการใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ฐานอื่น ๆ ที่หอสมุดบอกรับในอนาคต